Број 167. У Новом Саду у уторак 30. јула 1902 Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је на Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на цела године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издаје: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Крунисање у Енглеској.

У суботу је крунисан енглески краљ Едвард. Из Лондона јављају, да је ово крунисање било свечано, лепо. Но признају, да би оно прво, одгођено крунисање далеко лепше испало.

Крунисање ово носило је на себи званичан вид. Учешће народа беше слабо Ко познаје величину енглеске државе са њеним многобројним колонијама, тај може разумети, да ће и оваково крунисање наравно испасти доста велелепно. Она многобројна званична изасланства у свим деловима света раштрканих енглеских колонија; она многобројна преставништва свештених и државних власти могла су сама крунисању да пруже свечан вид. А где су оне небројене легије радознала и беспослена света ове горостасне вароши.

Што је учешће самог енглеског народа при овом крунисању било слабо, то се лако даје разумети. Крунисање ово пало је у врло незгодно време. Ово изгледа мало чудновато, кад се зна, да су баш енглески државници журили ово крунисање. По њихову плану и њихову рачуну требали су крунидбени сјај и све оне велелепне и многобројне свечаности том приликом, да посве заузму и развеселе енглески народ, да га држе у мамурном пиру бар неко време. Ово је требало да буде за то, да тим скрену пажњу са последњих догађаја, који су по Енглеску тако неповољно испали.

Но баш у том рачуну преварили су се мудри енглески државници. На први поглед изгледа, да је кривица њихову неуспеху у томе била, болест краља Едварда због чега се прво заказано крунисање морало одложити. Тиме је пропао и сав намишљени сјај, с тога су пострадали материјално многи подузетници, који су ову крунидбену славу хтели да учине јединственом; а тиме је у народу убијена била и добра воља. Допуштамо да у нечем лежи разлог и у томе. Али ко је боље посвећен у данашње прилике енглеске, тај види, да том слабом учешћу енглескога народа у овој свечаности има и других важнијих, већих узрока.

Енглески народ још није могао да преболе оне горостасне жртве у крви и новцу, које га је стао рат са Бурима. Енглески народ не може да се одрече уверења, да је тај рат против једног поштеног, мирољубивог ал јуначног народа покренут само у корист великих енглеслих капиталиста. Енглески се народ још увек стиди оних дивљаштва и свирепства, које енглески војници починише у јужној Африци не само над људима, већ и немоћним женама и децом. Енглески народ увиђа да је због тога изгубио наклоност и поштовање свег образованог света. И у томе не могу да га разувере ни они званични представници владалачких дворова.

Но не само то. Баш у часове, кад је у Лондону свечано крунисање, у срцу Енглеске, у Ирској држе се јавни зборови. Са тих зборова одјекују јасни гласови чак у Лондон и устају против насиља, неправде и прогонства енглеске владе против ирскога народа. Ти гласови деру са тела Енглеске онај сјајни али лажни плашт човечанства и просвећености енглеске политике. А са тим гласовима мешају се и вапаји уцвељених милијуна душа у Индији и других енглеских подјармљених насеобина у свету. Они веле: душу нам ракијом убијате а тело нам на тржиштима као стоку продајете.

И баш када се у Лондону врши свечано крунисање, у европским државама посећују владари један другог, њих прате на том путу први доглавници њихових држава. И док владари у име својих држава стискавају једно другом пријатељски руку, дотле се њихови доглавници саветују и склапају државне савезе. А јавно мнење светско само пише: и то је против грабљиве и лукаве Енглеске.

Ето све то заједно притисло је душу енглеског народа. Он види себе и своју државу посрамљену и усамљену. И због тога је његово учешће у крунидбеним свечаностима слабо, због тога не хита на богате ђаконије и потоком просути шампањер. Због тога ето неће, да га онесвести мамурни пир. —ко.

Писмо са Цетиња.

15. јула 1902.

Г. уредниче!

Не знам да ли је познато читаоцима „Заставе“, да је код нас назад два мјесеца била промјена шефа сви пошта и телеграфа у Црној Гори. На мјесто досадањег г. Шпира Поповића, постављен је г. Јово Поповић, син ађутанта г. Михаила Поповића, који је свршио електротехнику у Лондону.

Г. Шпиро пак постављен је за управитеља Зецке нахије са сједиштем у Подгорици, и да би га што више задовољили дали су му плату министарску и грб сенаторски, а поред тога још и кућу бесплатно за становање, и огрев и осветлење, даље и 2 коња за јахање и кола (кароца) да се у њима воза. Све ово екстра на државни трошак!

Занимљиво ће бити за читаоце „Заставе“ када чују какво је стање г. Шпиро оставио у пошти и телеграфу.

Прије свега за 11 година његовог управљања учињено је промета на пошти и телеграфу неких 35 милијуна круна. И шта мислите, за све то вријеме томе господину није чињена никада никаква контрола, нити је икоме полагао рачуна, па ни сада пошто је смијењен. Сам је извео рачун на 1 табак артије, онако како је хтио па и по том његовом рачуну по разним рачунима државна благајна (поштанска) има потраживати на милијун и четири стотине хиљада круна од које суме добар дио су чиновници упропастили и потрошили, а остало по вересији, највише у његових рођака, од поштара и телеграфисте па до кочијаша возне поште.

Да би се показао вриједан и бајаги да би помогао земаљски промет, Шпиро је завео при пошти одјелење возне поште, кола, и кара за вожњу и превоз са великим бројем коња а још већим чиновника што му у ствари и јесте била цијељ да понамјешта и даде ухљебија млогим својим рођацима.

Констатирало се по рачунима да је ово одјелење такозване возне поште сваке године склапало рачун са дефицитом од

ПОДЛИСТАК.

НАШ СТО.

Сабор је био на окупу, па су дакако и посланици ту били. Шта више било их је и сувишних, јер је било срезова, који су послали и по два посланика. Па били су дошли и они, који су накнадно бирани, те је било све потпуно и све у реду. Посланици су се били сместили понајвише по приватним кућама, јер две гостионице редовно су заузимали гости, који су у Карловце долазили и одлазили. Но ипак су били груписани у те две гостионице и ту су се хранили, а кад и кад су се и одмарали у пријатном разговору. Но кад и кад се ту развијала дебата о појединим питањима, ама, помислио би човек да је то продужење саборске седнице. Тако је то ишло данас, сутра, и за све време трајања саборскога, а престало је кад је престао и сабор.

Но тамо где нема великога избора, мора да иде онако како може, човек мора да се задовољи с оним што је ту. Дакако, има ту речи, али, и опет се све свршава само са речима. Но и ту има граница, а кад се и те прекораче, онда богме потегне сваки на своју страну, па шта Бог да и срећа јуначка. Па тако је и овде било, а ево како је ствар текла. Наши начелни другови су били окупљени на једном месту, а да како, и то је ишло из принципа, да се скупљамо код Србина. Међу тим анализом крви самога угоститеља би се показало: колико ту има истине.

Доста то, да су сви начелни другови из начела били на једноме месту и ту се хранили, па много пута, или боље рећи непрекидно, резоновали. Но имали су и зашто јер је била чорба слојањена, или је било печење изгорело, или зеље загорело и т. д. Било је то правило, а врло ретко је било изузетака, да је било све у реду и да је владало потпуно задовољство. Но најгоре је било то што је у пићу час по била по која несретна муха, као додатак госту за који гост није ништа плаћао, али га је тај додатак ипак врло скупо стао.

Но најгоре је то, што се тај малер редовно морао догодити дру Блажу Миливојевићу, кога су од милошта називали још и Бабом, сигурно с тога, што је био још момак а био је помало и сед. Иначе је он био лепо развијен човек, имао је правилне и складне црте, лепе црне очи и некако пријатан глас. Једном речи, он је чинио на човека добар утисак, и како је био увек добро расположен, те је и с те стране на човека добро утецао. Но свакидашња муха у пићу му је напослетку тај добар расположај помутила. Стрпљење му је било исцрпљено, те је попретио да ће се преселити у другу гостионицу ако се то још једном догоди. Но сутра дан то исто, опет муха у пићу, а он шешир, па хајд у другу гостионицу.

Али, шта ће сламчица међу вихоровима, шта ли ће и он јединац међу самим противницима? Ту је била на окупу противна странка те је заузела неки сто, а овај нов гост је заузео место за једним столићем, па је изгледао као оно сироче. По себи се разуме, да се није добро осећао, али са друге стране му је добро ишло, јер му је бубрежњак баш пријао, па тек онда палачинке са сиром . . . И тако је то ишло први дан, други дан, па је тако прошао трећи и четврти дан, тако, да је наш гост мислио да ће морати напустити ову пустињу . . .

Но једнога дана баш кад се он највећма крхао: хоћу, нећу, (наравно натраг у своје јато) кад се лагано и врло пажљиво врата отворише. Па шта је било? Ушао је унутра Кораћ Матејић висок и снажан човек по чијем лицу су се још видели трагови мушке снаге, али и трагови тешке болетице коју је био претурио и сада био на путу сталнога опорављања. Иначе је имао мале загасите очи, из којих је извиривао кад сумор и бол, а кад се опет огледало самопоуздање и одлучност. Црте су му биле доста оштре те тако није на човека утецао освајајући, али то је вазда било само на први поглед а после је већ ишло.

Овај гост је много патио, па је много пута говорио о несрећи, но овом приликом је сретнији био. Иза њега су одмах дошли и други гости из онога првога табора: др. Новак Јоковић осредњи човек са пријатним цр-

40.000. Четрдесет хиљада круна просечно кад више кад мање што за 11 година износи багателу од 440.000. Четири стотине и четрдесет хиљада круна, што је државна благајна штете претрпила.

Нови управитељ г. Јово Поповић одма је то одјелење возне поште укинуо.

Сада се сваким даном изналазе у пошти ружне ствари из Шпировог доба. Велики трошкови на лична његова бесцијељна путовања сваке године по иностранству. Давање већи плата и награда својим љубимцима и зетовима. Запуштеност велика у раду, чиновници покварени, сви задужени пошти т. ј. рукујући новцем потрошили. Па шта мислите ни један такви чиновник није ишћеран из службе па дат под суд, него је само премјештен, а плата му повећана да би могао отплаћивати проневјерени поштански новац. Лопов на поштама за Шпирово доба није се могао нигда ухватити и пронаћи; толики групови на разним поштама покрадени ђутуре (сасвим) или од чести из њих по неколико извађено па ништа. Суду је била пала сумња на чиновника подгоричке поште Ника Јаблана, па је поведена била истрага, но ову је г. Шпиро одма у почетку осујетио и прекинуо Тек после Шпировог пада пронађено је да је речени Н. Јаблан отварао и вадио новаца из групова, те је прије 15 дана стражарно спроведен из Подгорице на Цетиње у истражни затвор

Свак се чуди и крсти како је државна власт пустила једно тако важно надлештво без својега надзора и контроле за толики низ година у руке једнога Шпира Поповића човјека без икакве стручне спреме.

Но сад већ г. Шпире није брига, његови зетови а рођаци нагутали су се до миле воље и опет остали у државним службама а он, г. Шпиро, највише се помогао, јер људи кажу да се добро обогатио, осим кућа што је поградио по Цетињу и у „Јабучком кастелу“ и кућа и земаља у никшићка поља покуповао (ђе му тамо родитељи живе и настоју то имање) кажу да има још и добре своте новаца код новчаних завода у Пешти и Тријесту.

Бога ми, могао је „стећи“ до миле воље, јер било је година, када је поштанска управа централна на Цетињу продавала на страни по 100 и 150 хиљада круна годишње поштански биљега црногорских, е па ко је њему водио рачуна или контроле колико би их он у Бечу „натруковао“, а колико распродао на Цетиње!?

Г. Шпиро је пошао у Подгорици на ново опредјелење, а Јово Поповић преливајући његове протоколе с времена на време нађе често у тој Шпировој градини по на какав смрдљиви цветак, којега убере и понесе да покаже, но свагда се то некако таји, неда да се покреће.

Људи који знаду све те ствари кажу да је ко други толике и такове злоупотребе учинио и државу толико оштетио Господар би га с мјеста објесио а г. Шпира не он и после свију шкандала у пошти остаје persona grata и воза се по Подгорици.

Наши судови и дан данас шибикају сиромаха Црногорца (постоји тјелесна казна на срамоту 20-ог вијека) ако из нужде учини крађу од 2 гроша (па ма и небила то опасна крађа н. пр. обијен зид, брава или проваљен плот) оцијепе му 25 батина за ништа, а оне који оштете државу на хиљаде и хиљаде, такови се још награђују и унапређују.

„Катуњанин.“

Политички преглед.

Поравнање. Тек што су се угарски министри Дарањи и Ланг вратили у Будимпешту из Ратота, где су се саветовали са мин. председником Селом, у Ратот је сигурно већ стигао аустријски мин. председник Кербер. Како полузваничне вести јављају. Кербер је имао данас у понедељак доћи у Ратот. Остаће у њему још и сутра, а за тим ће се вратити у Беч. Дошао је у Ратот за то, да се споразуме са Селом још и у оним питањима, у којима се стручњаци једног и другог дана нису могли споразумети. Полузванична штампа је по готову уверена, да ће се оба министра председника данас и сутра, споразумети у тим тачкама. Већ је утврђено и то да ће Сел крајем ове недеље отићи у Ишл, да поднесе круни извештај о постигнутим успесима у питању поравнања. То ће исто учинити и аустријски министар председник Кербер. И тако се крајем ове недеље очекује утаначење споразума између оба министра предсседника и привола круне, и онда ће имати још оба преставништва, аустријско и угарско да рекну своју. Пристанак угарског представништва држи се већ као сигурна ствар. У аустријском само, као да неће тако глатко ићи, с тога су очи упрте на догађаје у аустријским саборским круговима.

ДОПИСИ.

Сомбор, 25. јула. (*Хајка против ђакона Павковића.* Избори за српски народни црквени сабор код нас су заоштрили духове наших противника назадњака у тој мери, да никако не могу да заборраве своје насилне али узалудне муке. Сад да могу целом свету би се осветили, а кад то већ не могу, а они се свом снагом дигли да скрхају нашег ђакона г. Ђ. Павковића, народног посланика и катихету у овдашњој државној гимназији, ради би да могу да га и хлеба лише, па се машају сваког средства које би им помоћи могло. Нашли су, да ће најбоље бити, око саме власти противу њега изазову, па да га званично гоне и сломију. Тако га је тужио сам варошки велики капетан г. Ђена Турски свом поткапетану и ставља му у кривицу, да је приликом првог избора нашега за народни сабор правио неред, те га је капетаи морао упућивати на ред, а оно у самој ствари капетан није имао права ни бити на избору, а кад је већ на изборном месту био није се могао у избор мешати, док га изборни председник не би на то позвао. Ствар је у овом: Дође један бирач Машићеве странке на гласање, али га председник хтеде одбити наводећи, да није у списку бирача. Повереници Машићеви енергично устадоше доказивати, да је исти бирач, јер се у њиховим преписаним бирачким списковима исти налази, па мора бити и у званичном списку, јер је и наш списак оданде преписан. На то наиђе и г. ђакон Павковић, који је имао званичну исказницу, те је могао у свако доба улазити и излазити, те и он енергично настане око председника, да дотичнога пусти на гласање, јер је исти заиста бирач. Но председник, који је био за кандидата Дракулића остајаше при свом, да дотични није бирач, па ђакону не даде говорити и одузмему реч. На то се и капетан без позива председникова окоми на г. ђакона упућујући га да ћути. Г. ђакон одговори капетану, да он (капетан) њега (ђакона) нема права ни нашта опомињати, јер дотични човек је заиста бирач и не сме се одбити. После тога је г. ђакон мирно изашао на поље, а председник се збиља уверио, да је дотични човек збиља бирач и пусти га да гласа. И тиме треба да је та ствар свршена, али нашима противницима није то доста, они би да се он гони, и капетан збиља тужи г. ђакона ради преступа. Но пошто је сам капетан тужилац, то не може он и судити, него га тужи свом првом поткапетану, али се на расправи испоставило, да је поткапетан опет од г. ђакона оптужен, те тако не може ни он судити, па је умољен магистрат, да одреди другога кога да у овој ствари суди и магистрат одреди сенатора Станислава Латиновића, да он суди, и он за ономадне и закаже расправу, но расправа се морала прекинути, да се могу још и други сведоци преслушати, и сам судац пристане да наставак расправе буде тек почетком септембра ове године. Али неком мађијском силом, тако рећи преко ноћ преиначи се одређено време и г. ђакона позваше већ за јуче на наставак расправе, где су преслушани само тужиочеви сведоци, и противници једва чекаше, да г. ђакон бар на три дана затвора осуђен буде. Али се брзо испостави, да ни овај суд није надлежан, да у овој ствари суди, него да даљи наставак ове ствари мора ићи пред редован краљевски суд, и тиме је ова ствар код полиције свршена на велику жалост и изненађење ђаконових противника.

Други је главни тужилац прота сомборски г. Љ. Купусаревић, који никако не може да заборави ђакону, што се усудио при избору бити по свом уверењу противу протине кандидатуре, те подиже и он хајку противу ђакона. Повод томе му је дао испит у гимназији, на име: био је заказан испит из науке вере и срп. језика, које предмете г. ђакон као катихета предаје, али ђакон као посланик на сабору буде противу своје воље спречен на испит доћи те благовремено јави то гимназијској управи с молбом, да се испит одложи за други који дан, на шта управа и пристане и извести о том г. проту као изасланика. Али прота је хтео да се испит сад одржи и он одржи сам испит и без катихете г. ђакона, и одмах тужи ђакона конзисторији због небрежљивости дужности, а покупи онда и друге ствари, да би боље срце искалио над овим противником својим. Конзисторија пак не осврћући се много, је ли она надлежна у тој ствари судити, пошто ђакон као професор у школским стварима не потпада под конзисторију, него под школску власт — одреди поп Младена Јовановића пароха Сивачког, да противу ђакона истрагу спроведе. И поп Младен, као и конзисторија, не обзирући се ни мало на прописе који важе при оптужби свештеника, дође ових дана да истрагу спроведе, позвавши пред тим на 2—3 дана г. ђакона да истрази предстане.

Како пречасна конзисторија, тако и поп Младен као изасланик њезин као да нису имали овде пред очима, да пред собом имају свештено лице, а кад је свештено лице у питању, онда је и поступак други и суди се по тако званој Конзисторијалној системи од 1782. године, која и данас важи. Тамо

тама и с плавим очима из којих је вирила верност и мудрост. Иначе је то био идеалан човек, који је тако и положај посланика појмио и по томе и радио, па и говорио. Одмах се указао и поп Самуило Станковић, снажан човек са црним очима из којих је извиривало српско поштење. Уопће Србин тако замишља себи слику прото-поп Недељка. За овим је дошао др. Младен Мудрић, био је то омален човек са црним и великим очима, у којима се огледао живот, али из којих је извирила и мудрост. За тим је дошао свештеник Рада Марић снажан и озбиљан човек, који у свакој прилици одлучно поступа. И тако се наш сто у тој гостионици попунио па је почео други живот.

Но после су и даље другови долазили један за другим. Један за љубав овоме, а други за љубав ономе. Међу тим изговор је био, да се све то чини с тога, што је овде боље јело боља послуга и свежији зрак. Дакако по мало се ту околишило, али Младен Мудрић није знао за околишење, како би ко почео о јеловнику, то би он као из рукава:

— Каква разлика, кад ето овде телећина, тамо телећина, овде гушчевина, тамо гушчевина, овде кромпир, тамо кромпир. Ето виш разлика, је ли тако?

Ако је ко почео о чистоти он би и опет био готов, па би добацио:

— Каква разлика? Тамо муха у јелу и пићу, овде то исто, тамо пуно праха на све стране, па то исто и овде. Ето вам разлика, је ли тако?

Тако је то ишло сваки дан, па је било много смеха, али је било и срдбе, те је то ишло из дана у дан, тек да прође време. Али било је ту тренутака кад је бачен на страну тежак положај, кад се прелазило преко рђаве хране, преко пића с додатцима, па и преко других споредних питања. И тада су изнашане поједине велике и светле идеје, идеје, које су загревале недра васцелога човечанства, као и идеје, које су се рађале у чисто српским недрима... О овима идејама је пала многа одушевљена и мудра реч, и тобоже онај дивни зачин, који је врло често зачинио оно, што су загорчиле тешке прилике на самоме сабору, па и у заптивеном месту. Да, да, и најтеже прилике имају своје светле стране, а ово беше светла страна нашега стога, те му то на част служи...

Но овај живот се гонио као што се гоне таласићи, док се последњи не одгура до обале, па га онда — нестане... Тако је дошао последњи дан и нашега стола, дошла ора, да се пођи мора, наравно сваки на своју страну, сваки у свој завичај. Па је приређен мали растанак, та као што то већ иде. Била је ту и мала част, но за то је било дугачких и китњастих наздравица, песама у басу и тенору, па и у једном и другом гласу. Та као што то иде у таким приликама, па је друштванце било одушевљеније... Али, све се утишало, зора је заплавила, другови стискоше један другом руке, још једно збогом, па је био разрешен наш сто.

С.

пак одмах у 1. §. вели се између осталога и ово: „Поступак, што се тиче кривице свештених лица, може се повести или поводом пријаве писмено или записнички учињено или без икакве пријаве званичним путем. *Пре поведене парнице иште се од пријављеног изјашњење, а за тим се по потреби нареде извиђења. Тек након свега овога води се редован поступак.* После свршеног поступка доставља се писмена осуда осуђеном, против које може поднети призив у отвореном року, па кад се призив поднесе, има се обуставити извршење пресуде све до коначног решења“. — Ово је јасно речено, али и преч. конзисторија, и изасланик јој поп Младен и тужилац прота Купусаревић, као да су страначком страшћу занесени били, кад овај јасни пропис нису имали у виду, те нити су оптуженога позвали на изјашњење, нити су му тужбу у напред саопштили, нити су се обзирали на то, је ли конзисторија надлежна да у школској ствари суди, него су некако преким путем ударили, пошли су као у неку освету, не водећи рачуна о томе, да и над попом има попа.

И поп Младен дође и г. ђакон стаде преда њ' и одмах уложи свој veto против овога поступка изјавивши на записник, да по његовом мишљењу пречасна конзисторија није надлежна, да у школској ствари суди и мољаше да се даљи поступак обустави док се о надлежности ствар не реши. Изјавивши ово потписао је записник и отишао г. ђакон мислећи, да се читава ствар ова до даљег решења обуставља. Али г. поп Младен и прота Купусаревић не хтедоше разумети, него наставише истрагу даље, шта више — као што чујемо — завели су у записник, да се г. ђакон ренитентан показао што на истрази није даље остао.

Како је даље истрага свршена, није нам још познато, говори се свашта, подмеће и прети; но ми који ствар добро познајемо, знамо, да је г. ђакон у свима оптуженим стварима потпуно невин, а уверени смо да ће се пречасна конзисторија добро промислити пре, док на овако неправилан поступак осуду донесе. Подсећамо је и опет, да и над попом попа има, и да је срамота да пречасна конзисторија као тело греши, јер ће после последице сама осетити.

Као што се види, противу ђакона Павковића се дигла права хајка, а све зато, што се „дрзнуо“ у радикално коло ухватити, па чак са радикалним програмом и за посланика изабран бити. А кад би свет погледао и завирио у дела г. Купусаревића проте и тужиоца, набрзо би се уверио, како он скоро против свију дисциплинарних правила свештеничкога реда греши, и ако сви знаци не варају, он ће скоро за све своје неправилности пред надлежним форумом и одговарати, што ни мало неће бити лепо за једног старешину свештеничког

=

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. августа о. г отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше поштов. претплатнике којима крајем јула истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец август обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло

Администрација „Заставе“.

Нова звезда „самосталне“ странке. Пишу нам из Срема: До сада су многи чланови „самосталне“ странке прекинули везу са њоме, а изгледа као да их се ратосиљају помало и остали њени чланови и то такови, који су годинама и као чланови средишњег одбора и као сарадници „Србобранови“ радили у корист правилног развитка странке. Такови су чланови „самосталне“ странке били пријатељи споразума са радикалном странком, но од како се „браниклије“ ушуњаше у странку, од то доба почеше се потискивати старији њени чланови, који или морадоше ћутати, или напоље изаћи из странке. Таково се рсположење међу самосталцима огледало и на мајском сабору. „Самостална“ странка добиће сада једну „новину“. Пропали либерал Лаза Обреновић скорим „намерава“ у пензију, па ће онда ступити у „самосталну“ странку као барјактар, и њега неки „самосталци“ сматрају као „велику“ добит. Нема сумње, да ће и ово мало „самосталаца“ утећи из странке и тако ће српски народ дочекати „васкресеније“ либералне странке у одори „самосталној“. У ту нову странку ступиће пропали чланови странке: либералне, клерикалне, владине, „српске“, алмажанске, банатске и т. д. да војују против српске народне радикалне странке, којој ће се и из Славоније придружити скорим они самосталци, који су интерес странке другчије схваћали, него што га схваћају Богдан Медаковић, Васа Муачевић, поп Михаило Медаковић и још неки. Под оваковим ће звездама „самостална“ слава брзо потамнети.

Жетва у Угарској. По најновијем извештају министарства земљорадње овогодишња жетва испала је просечно много боље, него прошле године. Пшеница је дала по јутру просечно 7·38 мц. Пшенице је добивено свега преко 43 милијуна мц.; десет милијуна мц. више него лањске године. Ражи ће бити ове године за два, јечма за један и по, овса за два и по милијуна мц. више него лањске године. И каквоћа је знатно боља него лањске године.

Молепствије за кишу. Из Београда јављају: Митрополит госп. Инокентије наредио је у свима црквама своје епархије, а без сумње биће и у црквама осталих епархија у земљи, молепствије за кишу у недељу 28. о. м. после службе божје.

Још једна реч пред школску годину. Пишу нам из Сомбора: Читамо у 163. броју „Заставе“, како се упире прстом на неке наше средње заводе, у којима се са ученицима тера читава шпекулација. Тај ружни глас допр'о је чак и до нас, и осећамо га тим теже, што и у нашим овдашњим учитељским школама има сличнога. По неки професори држе ученике и ученице на стану и косту, наравно све такове што могу боље и боље платити; неки држе привате и тиме своје ученике уцењују; неки по читаву гомилу отправљају у станове својих родитеља, или својих пуница и тастова, итд. Да је ово велика злоупотреба, не треба изближе тумачити. Зато упозоравамо нашу највишу власт на ову незгодну околност и молимо је у име општега добра, да овоме на пут стане, те да се омладина наша васпита ни по бабу ни по стричевима, већ по правди Бога истинога. Само ће тако и народ од ње праве користи имати, а тога ради се и васпита, =

Велика суша. Јављају из Водена: Ваљда од како је Водена, овде се не памти за оваку страшну жегу и сушу, каква је ове године. Воден, који је пре био познат због мочарне и кишовите климе, сад је као сажежен од силне препеке. Овдашњи уђумат, забринут врло поради овога, наредио је службено свима овдашњим представницима духовно-црквених власти, да држе молепствија за кишу. И хоће муслиманске и свештеници хришћански то су већ и учинили. У прошли понедељак, на молепствију у овд. патријаршијској цркви чинодејствовао је владика г. Иларијон, те из цркве са мноштвом народа и литијом прошао кроз сву варош, молећи се за кишу. До данас (13. јула) Бог нам још није дао кише и ако овако устраје, настаће врло мучна времена.

Велики пожар. Пишу нам из Парага. У недељу 21. јула о. г. на појутарју св. Илије зајутра око 5—6 сати догодила се у нашем месту несрећа, која је неколицини овдашњих ратара, што-но рекли, метла црн комад у торбу. Наиме на гувну овдашњег честитог ратара Раде Аничина, где му је била сва овогодишња летина увежена, у једаред се појавила на једној камари ватра, која на овој суши у тили час обузе све гувно, па за кратко време прогута и уништи крваву муку баш у онај мах, кад је већ све, тако рећи, до руке дошло. Не зна се како се ватра појавила те се тек само нагађа, да ли је са злоће или са непажње. На гувну је по несрећи била и вршаћа машина овдашњих ваљаних Срба—ратара Ђоке, Младена и Стевана Дакића, која још ни почела није да врше, јер су чекали да прође св. Илија и недеља. Казан од машине су некако спасли, али дреш-кастен је изгорео сасвим са раном заједно. Но машина је била осигурана, те ће ови људи бар у неколико штету накрмити, али Рада је напросто утучен, јер је ствар олако узео, као и већина нашег света, па није рану осигурао, те од три стотине метерценти ране, на које је сигурно рачунао, не остаде му ни толико, колико чини црно иза нокта. Од толике своје муке и труда не остаде му ни да се са друштвом својим бар једаред од рода њиве своје заложити може. Са раном је била саденута и пића за марву, па разуме се, да је пламен и ову прождерао. Жалост је погледати место, где се до оног часа уздизале камаре пуне ране, та узданица, утеха и награда ратарева за велики му и тегобан труд, а сад се види само црно згариште. Штета се лако рачуна на 8—9 хиљада круна. Заиста не мала свота! Зато у памет се браћо ратари! Вршидба је сад у јеку а уверен сам, да их је још пуно, који своје камаре с раном не осигураше. Но несрећа се не спраћа дуго. Зато се треба за времена са сваке стране постарати, да се овој на пут стане. Немојте да закукате као и наш Рада саде, већ осигуравајте рану своју, па уверени будите, да ћете за они пар — два форината, које на осигурање издате, мирније спавати јер и ако мислите, да осигуравајућа друштва не наплате баш сву штету при таким несрећним случајевима, али знајте, да она наплатом својом несрећу знатно смање и ублаже. Или зар неби сад добро дошло нашем брату Ради, да му когод наплати и половицу од онога, што му је пламен прождерао и уништио. Уверен сам, да би му много, много олакшано било. Но осим овога јако је нужна и пажња. Нарочито пушење и дуванције немају посла на гувну. Отуда се често несреће догађају. Зато пазите, пазите и опет пазите на рану своју, на добро своје, на крваву муку своју јер кукање не спасава, већ пажљив, смишљен и разборит рад. Ѳ

Крунисање краља Едварда VII. У очи крунисања отпочето је осветлењем и скупљањем народа у масама. Пред палатом Букинхом скупљени народ је певао химну. И ако је било рђаво време, то се ипак скупљао силан народ, па је покренуто и војске око 27.000 разнога оружја. Из далека се чуле звиждољке и мапирање војске, а почетак свечаности је топовима оглашен Народ је врвео са свију страна и свако се то придружило поворци, која је маширала поред трупа. Полицаји на коњима и пешице појављивала се на све стране и одржавали су ред, за који су већ биле те улице затворене, а горња поворка је бивала све већа и све се то упутило у Вестминстер, тако, да је полиција тешком муком ред одржавала. Пред Абтајом су чекали многи официри у богатим униформама и трибине су се лагано пуниле. У 7 часова је капија Вестминстер-Абтаја отворена и први гости су ушли. Пред краљев долазак су силна кола са одабраном публиком стизала. Брзо се окупило око 5000 ове публике, која је пружала шарену слику, па је привлачила све погледе на себе. Поглавито је скупљена аристократија по својим редовима и све је чекало, да се свечаност развије. И тако су великаши и посланици и остала госпоштина заузела своја места. Кад је све ово било у реду дошао је краљ. пар у највећој гали. Долазак краљ. пара поздравили су звона и паљба, а тако исто и приступило се крунисању. Краљ Едвард је крунисан на станици за крунисање под златним небом са скиптром, државном јабуком и осталим инсигнијама. И ако је сам акт крунисања подуже трајао, то је ипак владала примерна тишина и примеран ред, те су сви погледи тамо били упрти. Но велика пажња је обраћена и на краљицу, која је у пурпурној богатој гали дошла. Краљица је бурно поздрављана са свију страна затим се све утишало док инсигније нису принешене. Лорд Робертс је носио маршалски штит и круну св. Едварда и државну јабуку, а после је наступила подужа пауза. За тим се указао краљ, кога је поздравила војска, а пратила су га три владике, те је дошао у Абтај где су његови претци крунисани. Осам пажа из високих кругова су носили његов шлеп, а за њима је ишло много великаша свију врста. Краљ је за тим приступио олтару и ту је по пропису положио заклетву, а за тим се приступило помазању. После тога је прочитана молитва, за које време је краљ седио на столици св. Едуарда. После тога су краљу дате: мамузе и мач, јабука и заогрнут је плаштом. Кад је то извршено онда је први међу епископима приступио и положио краљу круну на главу. После тога је олтару приступила краљица, којој је први међу епископима положио прстен на руку и круну на главу уз читање прописаних молитава. Тим је крунисање окончано и краљ и краљица су се удалили.

Ради обавештаја. Чланови „Српске Учитељске Новчане Задруге“ извештавају са овим, да је скупштина задружна од прошла четвртка примила предложену допуну правила у смислу познате одлуке кр. судбеног стола и попунила нека места у управном и надзорном одбору, која су остала оставком упражњена. И сад ће управни одбор учинити све што треба, да правила буду што пре потврђена и да рад задруге што пре почне.

Српско народно позориште. После једномесечне ферије отпочиње позоришна дружина опет своје представе од 1. августа у Турском Бечеју. Како нам оданде јављају, нада је, да ће одатле отићи позоришна дружина са суфицитом.

Брзојави „Застави.“

Стигли 29. јула.

Лондон. Краљ је добро поднео свечаности при крунисању. Показао је мало умора.

Ван. Пуковник Сантреми није хтео да се одазове заповести и да са једним одељењем кавалерије оде у Плехен, те да потпомогне тамошње власти да изведу конгрегациони закон. Сентреми је због непокорности војне затворен и судиће му војни суд.

Ратот. Министар-председник Кербер стиже данас довече у Ратот.

Трговина.

НОВИ САД, 29. јула 1902. г. Пшеница правкаквоће нова 6 фор. 50 нов. Пшеница средња 6 ф 30—40 н. Пшеница лакша роба 6 ф. 15 н. Наполица 5 ф. 70—90 н Јечам 4 ф. 90 н. Зоб 4 фор. 90 н. — Кукуруз у зрну ф 5·10—— н.

Маст 64 фор. Сланина сува 64 фор. дебела пушена 64 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	40—41 нов.	живе
„ средњи . .	38—39 нов.	мере
„ лаки . . .	34—36 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	30—32 нов.	по клгр.
Јагњци	7—12	по пару фор.
Овци .	——	по пару фор.

*

Стање воде под Новим Садом.

28. јула било је	3·91 мет.
29. јула било је	3·83 мет.

*

БЕЧ, 5. августа 1902. по р. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 10210 к., дошло је 3137 к. млађе врсте, 6855 к. угојених мађ. соја. — Свега 9992 к. дотерано.

Трговина је била трома.

Продавало се:

Прима роба	101—103	пот. изнимно 104 пот.
Средња „	95—100	„
Сремска „	95—100	„
Назимад „	76—94	„

Цена је сланини 128—130 кр.

„ „ масти 135—138 кр. Све од 100 кгр

*

Вашар рогате марве.

На данашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 5688 комада, од којих беше 4101 угојених и 1587 комада мршавих.

Трговина је била трома.

Немачке прима —	78—82 пот.
Слабије — — —	72—76 „
Мађарске прима —	65—76 „
Средње — — —	58—65 „
Бикови немачки прима	60—70 „
Бикови немачи слабији	50—60 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

1875. 1902.

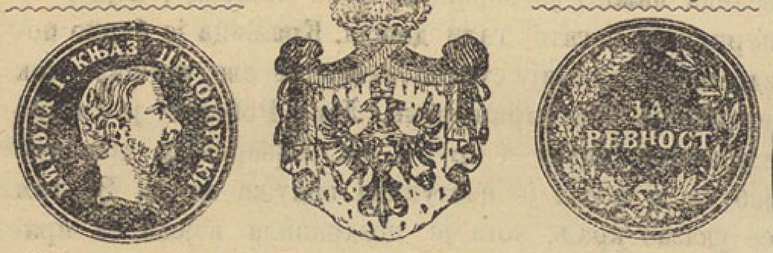

Српска издавачка књижарница и штампарија

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА

КОД СВ. САВЕ **У НОВОМ САДУ** КОД СВ. САВЕ.

Одликована од Његовог Крал. Височанства Господара Црне Горе **КЊАЗА НИКОЛЕ I. са златном медаљом за заслуге и ревносно издавање и ширење српске књиге по Српству,** приликом 25-годишњице књиго издавања.

НОВОСТ!!!

Сад је изишао из штампе:

ЗБОРНИК ПОЗОРИШНИХ ДЕЛА.

СВЕСКА ТРИДЕСЕТ ТРЕЋА.

ОБИЧАН ЧОВЕК.

ШАЛА У ТРИ ЧИНА.

НАПИСАО

БРАНИСЛАВ Ђ. НУШИЋ.

Цена 30 новчића. 372 5—5

КУПУЈТЕ САМО СРПСКЕ „ШКОЛСКЕ ЖИГИЦЕ“. 241 34-100

Стечај.

Расписује се стечај на једно упражњено стипендијско место за техничара из задужбине народних добротвора Луке Миланковића и сестре му Марије Петровићке.

Стипендија износи 1000 круна годишње и добија се у 10 месечних оброка т. ј. од почетка до свршетка школске године.

Молби ваља приложити крштено писмо, лекарску сведоџбу о здрављу, сведоџбу о свршеним наукама и сведоџбу о сиромаштву.

Молбенице ваља послати потписаном председнику до 10. (23.) августа 1902.

Из седнице црквеног одбора српске православне црквене школске општине у Новоме Саду 19. (23.) јула 1902.

Паја Ћурчић књиговођа. **Пера Попадић** председник.

476 2—2

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на **евентуално једно** место из стипендијске задужбине **Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујић из Сенте,** и то за ученика горње реалке или слушаоца економске велике школе с годишњом пристојбом од 1200 односно 1600 круна.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама; 5. службено уверење о евентуалном сродству са завештачима.

Првенство на ту стипендију имају крвни сродници завештача Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујић, за тим ученици родом из Сенте и најпосле само још ученици-становници бившег крунског дистрикта бачког.

Питомац, који добије стипендију, мора се лично и потписом својих родитеља или њихових заменика обвезати, да ће после апсолвирања горње реалке, изучити економску велику школу, било у отаџбини, било у иноземству. Ради изучавања у иноземству мора имати дозволу високог угарског краљевског министарства просвете и црквених послова.

Изабрани питомац добијаће стипендијску пристојбу у једнаким месечним оброцима на десет месеци унапред на признаницу с потврдом школске власти из благајнице српске црквено-школске општине (задужбине Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујић) у Сенти. Сведоџбе пак има питомац редовно слати Матици Српској у Нови Сад.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати по две и више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати. Рок овом стечају траје до 12. (25.) августа о. г.

Молбенице које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду 25. јула (7. августа, 1902.

Председник Матице Српске:
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар.

477 2-3

Стечај.

Месни српски православни школски одбор решио је, да се за 1902./3. школску годину једно овдашње учитељско место привремено попуни, на које се овим стечај расписује.

Плата је: 1000 К и 200 К станарине; 60 К 90 пот. за школску послугу и реквизите; 4 хвата дрва за огрев школи и учитељу; 2 К од погреба, где учитељ позван буде.

Уз прописане дужности учитељске има појање у цркви, а радиће на IV. и V. разреду, или који му месни шкоски одбор одреди.

Рок стечају је 3 недеље од данас. У В. Бечкереку, 16./29. јула 1902. године.

Др. Младен Панић,
председник месног школског одбора.

461 3-3

ПРОЛИВ

КОД

ДЕЦЕ И ОДРАСЛИХ 4—10

престаје брзо и сигурно при употреби

СТРАКОВЕТАНИН-ЧОКОЛАДЕ.

Један комад стаје **40** пог. Добија се у свима апотекама. 435

Бр. 195.

Гимназијска објава.

У срп. вел. гимназији Карловачкој почеће шк. година 1902./3. 1. септембра по нов.; 29. и 30. августа држаће се поправни испити, уписивати ученици и примати у I. раз. који донесу сведоџбу нар. школе, да су свршили IV. раз. и докажу крштеним писмом да су навршили 10. годину, те положе пријемни испит. У остале разреде примаће се на основу гим. сведоџбе.

Плаћа се: који први пут ступају у завод 4 К 20 п. уписнине; школарину 12 К на течај сваки, осим тога по две К на библиотеку и по 4 К у фонд за набавку лекова у случају болести. Од ових прилога и уписне таксе не изузима се нико, а од школарине могу бити опроштени сиромашни а добри ученици са сведоџбом о имовном стању својих родитеља која не треба да је старија од годину дана и школском сведоџбом без ниједне оцене „довољан“. Ученици I. раз. не ослобађају се за I. течај.

У гимназији се осим редовних предмета предају необавезно и бесплатно за ученике француски и мађарски језик, — а гимнастику и армонично појање и певање уче сви способни. Желити је да родитељи сами доведу своју децу и да их наместе у споразуму са управом.

У Карловцима, 7. августа.

484 1—3 Управа.

КУЋУ под најам

на најбољем месту за дућан, гостионицу и касапницу способна, (угодна за приватан стан), средина **СУРЧИНА**, главна улица број 184., састојећа се из два дућана, три собе, кујне, шпајза, подрума, простране авлије, баште, воћњака и осталих просторија, издајем по повољним условима одмах под закуп, на једну или више година. Упитати код

Павла Д. Јовановића
у Земуну, господска улица.

482 1—6

ТРГОВАЧКИ НАСТАВНИ КУРС

који је дозвољен од власти, почиње 1. септембра о. г. у **ВРШЦУ**. — Настава из основе за 1—2 године. На захтев ученика испити се полажу у Будимпешти или у Бечу. Примају се ђаци на стан и храну. Ближа извешћа даје

Проф. **J. Моган**
у Лугошу, Келблова кућа.

483 1—3

Мануфактурна и памука трговина САВЕ ТУБИЋА

У ШИДУ

потребује солидног вештог и вредног помоћника. Потребан је говор српски, немачки и мађарски. Ступити може 25. о. м.

485 1—3

ГАЛАНТЕРИЈСКА РАДЊА Л. НИКОВИЋА

У ЗЕМУНУ

потребује два помоћника, старијег и млађег, који су изучили сличну радњу.

У истој радњи упражњено је место за једног вјежбеника (практиканта).

Ступање одмах или за 14 дана. 487 1—3

2 tüchtige Verkäufer

der deutschen, serbischen und ungarischen Sprache mächtig, finden in unserem Manufactur Geschäft sofortige Aufnahme. Auslagarrangeure werden bevorzugt. Offerte sind nur in der deutschen Sprache abzufassen.

486 1—2 Schosberger Lajos és társa.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.